

## הַלְבוֹת יְסוּדֵי הַתּוֹרָה פֶּרֶק י

א. כָּל נְבִיא שִׁיעָמַד לָנוּ וַיֹּאמֶר שֶׁה' שָׁלַחוּ, אֵינּוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹת כְּאַחַד מֵאוֹתוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אוֹ כְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵינוּ וְאֵלִישַׁע, שִׁישׁ בָּהֶן שְׁנוֹי מִנְהֲגוֹ שְׁלֻעוֹלָם; אֲלֹא הָאוֹת שֶׁלּוֹ שִׁיאֲמַר דְּבָרִים הָעֲתִידִין לִהְיוֹת בְּעוֹלָם, וַיֹּאמְרוּ דְּבָרָיו, שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תֹאמַר, בְּלִבְכֶּךָ: אֵיכָה נִדְעֶה אֶת-הַדָּבָר . . ." (דְּבָרִים יח, כא).

ב. לְפִיכֶךָ כְּשִׁיבּוֹא אָדָם הָרְאוּי לְנִבּוּאָה בְּמִלְאָכוֹת ה', וְלֹא יָבוֹא לְהוֹסִיף וְלֹא לִגְרַע, אֲלֹא לַעֲבֹד אֶת ה' בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה אֵין אוֹמְרִין לוֹ קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם אוֹ הַחַיָּה מֵת וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלוּ, וְאַחֲרֵי כֵן נֹאמְרִין בָּךְ. אֲלֹא אוֹמְרִין לוֹ, אִם נְבִיא אַתָּה, אָמַר לָנוּ דְּבָרִים הָעֲתִידִין לִהְיוֹת; וְהוּא אוֹמֵר, וְאֵנּוּ מַחֲכִים לוֹ לִרְאוֹת הִיבּוֹאוּ דְּבָרָיו: אִם לֹא יָבוֹאוּ, וְאִפְלוּ נִפְלֵ דְבָר אֶחָד קִטֵּן בִּידוּעַ שֶׁהוּא נְבִיא שֶׁקֶר.

ג. וְאִם בָּאוּ דְּבָרָיו כָּלָם, יִהְיֶה בְּעֵינֵינוּ נֶאֱמָן. וּבּוֹדֵקִין אוֹתוֹ פְּעָמִים הַרְבֵּה. אִם נִמְצְאוּ דְּבָרָיו כָּלָם נֶאֱמָרִין, הֲרִי זֶה נְבִיא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁמוּאֵל, "וַיֵּדַע, כָּל-יִשְׂרָאֵל, מִדָּן, וְעַד-בְּיָר שִׁבְעָה: כִּי נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל, לְנְבִיא לַה'" (שְׁמוּאֵל א ג, כ).

ד. וְהִלּוֹא הַמַּעֲוֹנָנִים וְהַקּוֹסְמִים אוֹמְרִין מַה עֲתִיד לִהְיוֹת, וּמַה הִפְרֹשׁ בֵּין הַנְּבִיא וּבֵינָם אֲלֹא שֶׁהַמַּעֲוֹנָנִים וְהַקּוֹסְמִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, מְקַצֵּת דְּבָרֵיהֶן מִתְקִימִין וּמְקַצֵּתֵן אֵין מִתְקִימִין: כְּעֵנֶן שֶׁנֶּאֱמַר "יַעֲמְדוּ-נָא וַיּוֹשִׁיעַן הַבְּרִי שָׁמַיִם, הַחַזִּים בְּכּוֹכְבִּים, מוֹדְעִים לְחֻדָּשִׁים, מֵאֲשֶׁר יָבֹאוּ עָלֵיךְ" (יִשְׁעִיהוּ מז, יג) "מֵאֲשֶׁר", וְלֹא כָּל אֲשֶׁר. וְאִפְשָׁר שֶׁלֹּא יִתְקִים מִדְּבָרֵיהֶם כָּלוּם, אֲלֹא יִטְעוּ בְּכָל, כְּעֵנֶן שֶׁנֶּאֱמַר "מִפֶּר אֹתוֹת בְּדִים, וְקִסְמִים יִהְיוּלֵל" (יִשְׁעִיהוּ מד, כה).

ה. אֲבָל הַנְּבִיא כָּל דְּבָרָיו קִימִין, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר ה' אֲרָצָה" (מִלְכִּים ב י'). וְכֵן הוּא אוֹמֵר "הַנְּבִיא אֲשֶׁר-אִתּוֹ חֵלּוֹם, יִסְפֹּר חֵלּוֹם, וְאֲשֶׁר דְּבָרֵי אִתּוֹ, יִדְבֹּר דְּבָרֵי אֱמֶת: מַה-לִּתֵּבֶן אֶת-הַבֵּר, נֹאם-ה'" (יִרְמִיָּהוּ כג, כח) כָּלוּמֶר שֶׁדְּבָרֵי הַקּוֹסְמִים וְהַחֲלֹמוֹת כְּתִבֵּן שְׁנֵתֶּעֱרַב בּוֹ מַעֲט בֵּר, וְדְּבַר ה' כְּבֹר שָׁאִין בּוֹ תֵּבֶן כָּלָל.

ו. וּבְדְּבַר הַזֶּה הִבְטִיחַ הַכְּתוּב וַאֲמַר, שְׁאוֹתֵן הַדְּבָרִים שֶׁמוֹדִיעִין הַמַּעֲוֹנָנִים וְהַקּוֹסְמִים לְאִמּוֹת וּמַכְזִּבִּין הַנְּבִיא יוֹדִיעַ לָכֶם דְּבָרֵי הָאֱמֶת, וְאֵין אַתֶּם צָרִיכִין לְמַעֲוֹנֵן וְקוֹסֵם וְכִיּוֹצֵא בּוֹ: שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-יִמָּצֵא בָךְ, מַעֲבִיר בְּנוֹ-וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ . . . כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה . . . נְבִיא מִקְרִבֶּךָ מֵאַחֶיךָ . . ." (דְּבָרִים יח, יט).

ז. הֵא לְמִדַּת שָׁאִין הַנְּבִיא עוֹמֵד לָנוּ, אֲלֹא לְהוֹדִיעֵנוּ דְּבָרִים הָעֲתִידִים לִהְיוֹת בְּעוֹלָם, מִשְׁבַּע וְרַעַב מִלַּחְמָה וְשָׁלוֹם וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן; וְאִפְלוּ צָרָכִי יַחֲיד מוֹדִיעַ לוֹ, כְּשִׁאוּל שְׁאֵבְדָה לוֹ אֲבָדָה וְהִלֵּךְ לְנְבִיא לְהוֹדִיעוֹ מְקוֹמָה. וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלוּ הַדְּבָרִים, הוּא שִׁיאֲמַר הַנְּבִיא לֹא שִׁיעֲשֶׂה דֵּת אַחֲרַת, אוֹ יוֹסִיף מִצְוָה אוֹ יִגְרַע.

ח. דְּבָרֵי הַפְּרַעֲנוֹת שֶׁהַנְּבִיא אוֹמֵר, כְּגוֹן שִׁיאֲמַר פְּלוֹנִי יָמוּת אוֹ שְׁנֵה פְּלוֹנִית שְׁנַת רָעַב אוֹ מִלַּחְמָה וְכִיּוֹצֵא בְּדְּבָרִים אֵלוֹ אִם לֹא עָמְדוּ דְּבָרָיו, אֵין בְּזֵה הַכְּחָשָׁה לְנִבּוּאָתוֹ; וְאֵין אוֹמְרִין הִנֵּה דְּבַר דְּבִרְתָּ וְלֹא בֹא: שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "אֲרַךְ אַפִּים וְרַב-חֶסֶד, וְנִחָם עַל-הָרָעָה" (יוֹאֵל ב, יג; יוֹנָה ד, ב); וְאִפְשָׁר שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְנִסְלַח לָהֶם כְּאִנְשֵׁי נִינּוּה, אוֹ שֶׁתִּלָּה לָהֶם כְּחִזְקִיָּה.

ט. אָבֹל אִם הִבְטִיחַ עַל טוֹבָה וְאָמַר שְׁיִהְיֶה כֶּךָ וְכָךְ, וְלֹא בָאָה הַטּוֹבָה שְׁאָמַר בִּידוּעַ שֶׁהוּא נִבְיָא שְׁקֵר: שְׁכָל דְּבַר טוֹבָה שְׁיִגְזֹר הָאֵל, אִפְלוּ עַל תְּנָאֵי אֵינּוּ חוֹזֵר. הָא לְמַדְתָּ, שְׁבִדְבְּרֵי הַטּוֹבָה בְּלִבְדּוֹ יִבְחֵן הַנְּבִיא.

י. הוּא שְׁיִרְמִיָּהוּ אוֹמֵר בְּתִשׁוּבָתוֹ לַחֲנֻנִיָּה בֶּן עֲזוּר, כְּשֶׁהָיָה יִרְמִיָּה מִתְנַפֵּא לְרַעְיָה וְחֲנֻנִיָּה לְטוֹבָה. אָמַר לוֹ חֲנֻנִיָּה, אִם לֹא יַעֲמִדוּ דְּבָרַי, אֵין בָּזָה רְאִיָּה שְׁאֵינִי נִבְיָא שְׁקֵר; אָבֹל אִם לֹא יַעֲמִדוּ דְּבָרַיךְ, יוֹדַע שְׁאֵתָה נִבְיָא שְׁקֵר: שְׁנֵאמַר "אֶךְ-שְׁמַע-נָא אֶת הַדְּבָר הַזֶּה" (רֹאֵה יִרְמִיָּהוּ כח, ז).

יא. נִבְיָא שֶׁהָעִיד לוֹ נִבְיָא אַחֵר שֶׁהוּא נִבְיָא הָרִי זֶה בְּחֻזְקַת נְבִיא, וְאֵין זֶה הַשְּׁנִי צָרִיךְ חֻקְיָרָה: שֶׁהָרִי מַלְּשָׁה רִבְנוּ הָעִיד לִיהוֹשׁוּעַ, וְהָאֱמִינוּ בּוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל קִדְּם שְׁיַעֲשֶׂה אוֹת. וְכֵן לְדוֹרוֹת.

יב. נִבְיָא שְׁנוּדָעָה נִבְּוֵאתוֹ וְהָאֱמִינוּ דְּבָרָיו פַּעַם אַחֵר פַּעַם, אוֹ שֶׁהָעִיד לוֹ נִבְיָא, וְהָיָה הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַנְּבִוְאָה אֲסוּר לַחֲשֹׁב אַחֲרָיו וּלְהִרְהֹר בְּנִבְּוֵאתוֹ, שְׁמָא אֵינָה אֱמֶת. וְאֲסוּר לְנִסּוֹתוֹ יוֹתֵר מִדִּי, וְלֹא נִהְיָה הוֹלְכִים וּמְנַסִּים לְעוֹלָם: שְׁנֵאמַר "לֹא תִּנְסוּ, אֶת-ה' אֱלֹהֵיכֶם, כֹּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם, בְּמִסָּה" (דְּבָרִים ו, טז), שְׁאָמְרוּ "הִי־שׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ" (שְׁמוֹת יז, ז). אֲלֹא מֵאַחֵר שְׁנוּדָע שֶׁזֶּה נִבְיָא, יֶאֱמִינוּ וַיִּדְּעוּ כִּי ה' בְּקִרְבָּם; וְלֹא יִהְרָהֲרוּ וְלֹא יַחֲשִׁבוּ אַחֲרָיו, כְּעִנְיָן שְׁנֵאמַר "וַיִּדְּעוּ, כִּי נִבְיָא הָיָה בְּתוֹכָם" (יִחְזְקָאל ב, ה; יִחְזְקָאל לג, לג).